



En strategi mot grovt våld  
i kriminella miljöer

# Uppdrag om fortsatt stöd till befintliga etableringar av gruppvåldsintervention (GVI)

Delredovisning av regeringsuppdrag  
Ju2024/0221



## **Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet**

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till främst regeringen, rättsväsendets myndigheter och brottsförebyggande aktörer, men även allmänheten.

Publikationen finns som pdf på [www.bra.se](http://www.bra.se). På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till

[tillgangligt@bra.se](mailto:tillgangligt@bra.se)

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

urn:nbn:se:bra-1223

© Brottsförebyggande rådet 2025

Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm  
Telefon 08-527 58 400, e-post [registrator@bra.se](mailto:registrator@bra.se), [www.bra.se](http://www.bra.se)

Brottsförebyggande rådets diarienummer: 1.2-0105/25

Polismyndighetens diarienummer: A079.169/2024

Kriminalvårdens diarienummer: KV 2024-3365

# Uppdrag om fortsatt stöd till befintliga etableringar av gruppvåldsintervention (GVI)

Delredovisning av regeringsuppdrag Ju2024/0221

# Innehållsförteckning

1. Regeringsuppdraget om fortsatt stöd till befintliga etableringar av Gruppvåldsintervention (GVI).....	5
1.1 Sammanfattning av verksamheten för år 2024 .....	6
2. Vad GVI innebär.....	8
2.1 Bygger på forskning och samsyn .....	8
2.2 Kartläggning och analysarbete är navet.....	9
2.3 Direktkommunikation som verktyg.....	9
2.4 Sanktioner och stöd har central betydelse.....	10
2.5 GVI måste införas enligt strategins principer.....	10
3. Att implementera och att ge stöd .....	12
3.1 Att ge stöd i god implementering .....	12
3.2 Att ge stöd i det löpande arbetet .....	13
3.3 Förutsättningar att ge stöd.....	13
4. Den nationella stödstrukturen för GVI .....	14
4.1 Ett nationellt stödteam.....	14
4.2 GVI-nätverk för projektledare och samordnare .....	14
4.3 Kommunikationsgrupp .....	15
4.4 Forskarnätverk.....	15
4.5 Nätverk för kartläggning och analysarbete.....	15
5. Fokus för stödet 2024 – utveckling av arbetet med att involvera lokalsamhället .....	16
5.1 Lokalsamhällets förutsättningar .....	16
5.2 Lokalsamhällets involvering i GVI.....	16
5.3 Genomförda aktiviteter för att utveckla lokalsamhällets deltagande i GVI .....	17
6. Fokus för stödet 2024 – utveckla etableringarnas egenuppföljning .....	19
6.1 Egenuppföljning av GVI .....	19
6.2 Genomförda aktiviteter för att utveckla etableringarnas egenuppföljning .....	19

7. Framtagande av stödmaterial .....	21
7.1 Revidering av metodstöd .....	21
7.2 En ny bedömningsmodell för etableringar av GVI .....	21
8. Internationellt intresse för GVI.....	22
9. Utvärderingar av svenska GVI-arbeten.....	24
9.1 Utvärderat sedan starten.....	24
9.2 Framtagande av sammanställning av all tillgänglig kunskap om hur GVI fungerar i Sverige.....	24
9.3 Samverkan med forskarnätverk.....	25
10. Projekt för spridning och nationellt omhändertagande av GVI med finansiering från EU.....	26
10.1 Projektets innehåll.....	26
Referenser .....	29

# 1. Regeringsuppdraget om fortsatt stöd till befintliga etableringar av Gruppvåldsintervention (GVI)

*”Brottsförebyggande rådet (Brå), Polismyndigheten och Kriminalvården ska fortsätta att stödja befintliga etableringar av Group Violence Intervention (GVI) i Sverige, samt säkerställa att arbetet utvärderas. Brå ska vara sammanhållande för uppdraget och uppdragets redovisning.”<sup>1</sup>*

Den grova våldsbrottsligheten med skjutningar och sprängningar i den kriminella miljön är omfattande och innebär ett stort samhällsproblem i Sverige i dag. Det grova och dödliga våldet står högt upp på den kriminalpolitiska agendan, och efterfrågan på effektiva åtgärder och initiativ som kan minska våldet och våldstrenden är stor. Därför gav regeringen i september 2021 Brottsförebyggande rådet (Brå), Polismyndigheten och Kriminalvården<sup>2</sup> i uppdrag att sprida GVI, som är strategin bakom Sluta skjut, till fler orter i Sverige.<sup>3</sup> Det uppdraget slutredovisades den 1 mars 2024.

Utöver Sluta skjut i Malmö, som redan hade infört GVI, skapades etableringar av GVI i Örebro, Göteborg, Järfälla och /Upplands-Bro, Huddinge samt Uppsala<sup>4</sup> inom ramen för det regeringsuppdraget.

Den 1 februari 2024 gav regeringen samverkansmyndigheterna i uppdrag att fortsätta ge stöd till befintliga etableringar av GVI i Sverige. En beskrivning av uppdragets genomförande ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 1 mars 2025 när det gäller arbetet under 2024, och senast den 1 mars 2026 när det gäller arbetet under 2025. Redovisningarna ska innehålla information om, och om möjligt resultat av, pågående och avslutade utvärderingar.

---

<sup>1</sup> Regeringsbeslut 2024-02-01 Ju2024/00221

<sup>2</sup> Beskrivs fortsättningsvis som samverkansmyndigheterna

<sup>3</sup> Regeringsbeslut 2021-09-23 Ju2021/03330

<sup>4</sup> Etableringen Uppsala valde i april 2024 att avsluta sin implementering av GVI

Det här är delredovisningen av regeringsuppdraget, som innehåller information om arbetet under 2024.

### **1.1 Sammanfattning av verksamheten för år 2024**

Samverkansmyndigheterna arbetar för att skapa förutsättningar för en god implementering i enlighet med GVI-strategins grundläggande principer. Utgångspunkterna är att GVI-strategin ska anpassas till lokala förhållanden och förutsättningar, dock utan att göra avkall på de teoretiska antaganden som strategin bygger på. Arbetet under 2024 med uppdraget att fortsatt stödja de befintliga etableringarna bygger vidare på kunskap och insikter från tidigare genomfört arbete samt slutsatser från genomförda utvärderingar av de svenska GVI-arbetet.

Samverkansmyndigheterna har med sitt gemensamma nationella stödteam under året fortsatt att stödja de lokala etableringarna i att anpassa och utveckla det lokala GVI-arbetet. Det har främst skett genom att kontinuerligt samla en rad nätverk och grupper för att skapa förutsättningar för kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte mellan etableringarna:

- GVI- nätverket, etableringarnas projektledare, strategiförvaltare och koordinatörer i nätverk.
- Kommunikationsgruppen bestående av representanter från samverkansmyndigheterna stödjer implementeringarna men har också haft i uppgift att synliggöra regeringsuppdraget och samordna den nationella kommunikationen.
- Nätverket för etableringarnas polisiära underrättelsefunktioner. Etableringarna får också operativt stöd i kartläggnings- och analysarbetet.
- Forskarnätverket består av forskare från ett flertal universitet i Sverige som alla har genomfört utvärderingar av GVI-arbeten.

Nationella stödteamet har under 2024 haft ett fördjupat fokus i stödet på att möjliggöra mer involvering från lokalsamhället i arbetet samt att öka förmågan till egenuppföljning.

Samverkansmyndigheterna har sedan tidigare tagit fram ett digitalt metodstöd för implementering av GVI. I takt med att arbetet utvecklas och

fler lokala och nationella anpassningar genomförs, finns det ett behov av att uppdatera befintligt metodstöd. Under året har därför att det digitala metodstödet uppdaterats en bedömningsmodell för GVI-etableringar tagits fram. En grundläggande förutsättning för att GVI-strategin ska ge effekt är den strategiska ledningen och styrningen av arbetet. Projektledningens mandat i genomförandet är viktig. Ledningens kunskap och förståelse för strategin är också av avgörande betydelse. Stödet från nationella stödteamet har därför i vissa fall handlat om att hjälpa projektledningen i förändringsledning.

Under året har det svenska GVI-arbetet tilldragit sig intresse från andra europiska länder och samverkansmyndigheterna har vid flera tillfällen presenterat det svenska GVI-arbetet i internationella sammanhang. Många av de insikter som genererats under regeringsuppdraget har även omhändertagits i ett separat EU-projekt som beviljades medel under året. EU-projektet tar sikte på ett långsiktigt omhändertagande av GVI-strategin på nationell nivå i Sverige samt att få GVI att implementeras på fler platser i Sverige.



## 2. Vad GVI innebär

Gruppvåldsintervention, GVI, är en strategi för att reducera grovt våld i samhället. Strategin bygger på en nära samverkan mellan samverkansparterna, som är polis, kommun, kriminalvård och lokalsamhälle. Strategin utgår ifrån vetskapen att det är ett litet antal individer som driver våldet i ett område, att de individerna kan kopplas samman i mer eller mindre tydliga kriminella grupper, samt att dynamiken inom och mellan dessa grupper är avgörande för våldsnivån. Genom noggrann kartläggning av dessa individer och deras förehavanden kan samhällets samlade insatser koncentreras där de gör mest nytta.

I det här avsnittet beskrivs vad GVI-strategin består av och vad det innebär att arbeta utifrån strategin.

### 2.1 Bygger på forskning och samsyn

Gruppvåldsintervention är en väl beprövad strategi som bygger på en rad kriminologiska teorier, framför allt fokuserad avskräckning, men den innehåller även inslag av processuell rättvisa<sup>5</sup>, reparativ rättvisa<sup>6</sup> och informell social kontroll<sup>7</sup>. Syftet med fokuserad avskräckning är att generera förändrade attityder och beteenden. Det finns god akademisk grund för att fokuserad avskräckning, när den utförs på rätt sätt, kan ha effekt på grovt våld mellan grupper.<sup>8</sup> I en svensk kontext innebär arbetet med GVI ett nytt sätt att förstå och arbeta förebyggande mot det grova våldet.

---

<sup>5</sup> Processuell rättvisa innebär, förenklat, att människors uppfattning om rättvisa processer starkt påverkas av kvaliteten på deras upplevelser och inte bara slutresultatet av dessa upplevelser. Upplevelsen påverkas av hur man uppfattar sig ha blivit lyssnad på och blivit behandlad med respekt. Det innebär även att inblandade myndigheter inger förtroende samt uppfattas som neutrala och transparenta.

<sup>6</sup> Reparativ rättvisa är ett förhållningssätt till rättvisa som syftar till att reparera den skada som offren har åsamkats. Arbetet med reparativ rättvisa handlar om att se till att förövare tar ansvar för sina handlingar, att de förstår den skada de har orsakat, samt för att ge dem en möjlighet till gottgörelse. Syftet är också att avskräcka dem från att orsaka ytterligare skada.

<sup>7</sup> Det omkringliggande samhällets påverkan på individers och grupperns beteenden baserade på gemensamma normer, värderingar och attityder.

<sup>8</sup> Se bl.a. Braga, A., Weisburd, D. och Turchan, B. (2018). *Focused Deterrence Strategies and Crime Control. An updated systematic review and meta-analysis of empirical evidence*. Criminology & Public Policy, Vol. 7:1, s. 205–250, samt SBU. *Psykosociala insatser för att förebygga och minska gängkriminalitet bland barn och unga vuxna*. Stockholm: Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU); 2023. SBU Utvärderar 369. Available from: <https://www.sbu.se/369>

För att samverkansparterna gemensamt ska kunna ta ett grepp om det grova våldet krävs en samsyn om vad våldet beror på. Det praktiska genomförandet består av delmomenten:

- kartläggning av våldsdrivande kriminella grupper
- direktkommunikation med dessa grupper
- genomförande av stöd- och hjälpinsatser
- Snabba och kännbara konsekvenser i form av sanktioner vid fortsatt våldsanvändning.

## **2.2 Kartläggning och analysarbete är navet**

Arbetet är underrättelsedrivet, precisionsbaserat och kommunikativt. Lokalsamhällets roll för att ge budskapet tyngd samt för att möta upp med stöd och hjälp kan inte överskattas. Kartläggning och analysarbete är navet i GVI-strategin, där löpande analys av våldet är nödvändig för att bedöma om våldet är relaterat till kriminella grupperingar, vilket är en förutsättning för att strategin ska vara tillämpbar. Kartläggningen och analysarbetet fokuseras på att identifiera grupper, inte enbart enskilda våldsdrivande individer.

Syftet med kartläggningen är att ta fram en aktuell bild av vilka kriminella grupper med kapacitet att utföra våldshandlingar som finns i området. Det är viktigt att få med alla potentiellt våldsamma grupper, inte bara de som driver våldet just vid tidpunkten för kartläggningen. Kartläggningen innefattar riskpersoner kopplade till grupperna, det vill säga individer som kan komma att utsättas eller utsätta andra för våld.

## **2.3 Direktkommunikation som verktyg**

Samverkansparterna för GVI-arbetet upprättar kanaler för direktkommunikation med kartlagda våldsdrivande kriminella grupperingar för att förmedla ett gemensamt och enhetligt budskap:

- Samhället tolererar inte våld.
- Det finns stöd och hjälp att få.

- Fortsatta våldshandlingar får konsekvenser för hela gruppen.

Direktkommunikationen sker på två sätt, antingen via så kallade custom notifications eller genom call-ins.

- Custom notification är den amerikanska benämningen på ett individuellt samtal med en gruppmedlem där Polismyndigheten, om möjligt tillsammans med kommunen eller frivården, ger budskapet att våldet måste upphöra, att fortsatta våldshandlingar får konsekvenser för hela gruppen och att hjälp finns att få.
- Call-in är den amerikanska benämningen på ett välregisserat informationsmöte med representanter ur de kartlagda kriminella grupperingar som är våldsamma eller som kan komma att bli våldsamma, där GVI-budskapet ges gemensamt av företrädare från samverkansparterna och Åklagarmyndigheten.

## **2.4 Sanktioner och stöd har central betydelse**

Sanktioner är kännbara konsekvenser som drabbar de våldsdrivande kriminella grupperingarna om de fortsätter med våldshandlingar efter att de nåtts av GVI-budskapet på ett call-in eller via en custom notification. Sanktioner kan införas mot enskilda individer som är kopplade till våldsdrivande grupperingar om vissa förutsättningar är uppfyllda och på olika sätt. Det viktigaste är att de insatser som genomförs utformas på ett sådant sätt att de avskräcker andra grupper från att använda våld. Kännbarheten av att vara utsatt för sanktioner är viktigare än sanktionernas omfattning.

Varje del av budskapet i GVI-strategin är lika viktig, och delarna förstärker varandra. GVI fungerar genom att samverkansparterna gemensamt fastställer och upprätthåller tydliga och förutsägbara ramar, där responsens snabbhet och kännbarhet är viktigare än dess omfattning. Det gäller både sanktionerna, som är konsekvenser av fortsatt våld från grupperna, och stöd- och hjälpinsatserna till de inblandade individerna. Under arbetet med GVI i Sverige har uttrycket ”ökat fokus” börjat användas synonymt med den här kännbara responsen.

## **2.5 GVI måste införas enligt strategins principer**

Strategin är tänkt att efter behov anpassas till lokala förhållanden och förutsättningar, dock utan att göra för stort avkall på de teoretiska

antaganden som strategin bygger på. Planeringsarbetet innebär bland annat att inventera det redan pågående arbetet mot våld, för att synliggöra vad som behöver adderas utifrån GVI-strategin. Det finns kanske redan exempelvis samverkansstrukturer, operativt arbete mot det grova våldet, stöd och hjälp för de inblandade, analys och kartläggning av kriminella grupperingar eller tillgängliga samverkansparter i lokalsamhället.

Arbetet med att implementera, eller införa, strategin är avgörande för att den ska resultera i önskat utfall. GVI kan alltså förväntas reducera våldet bara om strategin implementeras i enlighet med hur den är avsedd att fungera.

## 3. Att implementera och att ge stöd

*”Implementering handlar om att initiera arbetet med en ny strategi, använda den på rätt sätt och att säkerställa varaktig användning. Hur väl detta genomförs kommer i förlängningen påverka strategins möjlighet att generera positiva effekter”<sup>9</sup>*

Implementeringen av GVI är en omfattande och levande process som tar tid. Ledningens stöd och förståelse för processen är viktig för ett långsiktigt hållbart arbete.

Implementeringsprocessen är sällan linjär, och olika faktorer påverkar hur väl strategin implementeras. Det kan handla om den faktiska strategin, vem som implementerar den och hur den omsätts i det praktiska arbetet, om strategin anpassas eller genomförs i enlighet med de grundläggande principerna i GVI.

GVI berör flera verksamheter och olika samhällsaktörer, vilket ställer krav på förmågan att samverka. För att god samverkan ska uppnås såväl internt som externt behöver arbetet organiseras och ledas utifrån gemensamma mål och förståelse för respektive parts förutsättningar.

### 3.1 Att ge stöd i god implementering

Det nationella stödet arbetar för att skapa förutsättningar för en god implementering i enlighet med strategins grundläggande principer. GVI-strategin är tänkt att anpassas till lokala förhållanden och förutsättningar, dock utan att göra avkall på de teoretiska antaganden som strategin bygger på. Det finns inneboende utmaningar i att med metodtrohet anpassa en strategi efter lokala förutsättningar, särskilt när den genomförs samtidigt på flera platser. Vad som är lämpligt att tillämpa inom en enskild etablering behöver inte alltid gälla för andra etableringar, eller vara detsamma över tid. Samverkansmyndigheterna har under året fortsatt att stödja de lokala etableringarna i att anpassa och utveckla det lokala GVI-arbetet.

---

<sup>9</sup> Hellfeldt, K., Olsson, K., Frogner, L. och Strand, S. (2023). *Processutvärdering av GVI Örebro – en strategi för att minska och före-bygga utvecklingen av grovt och dödligt våld kopplat till kriminella grupper*. Örebro universitet.

### **3.2 Att ge stöd i det löpande arbetet**

Varje etablering har sina unika förutsättningar för att implementera GVI-strategin. Under tiden för regeringsuppdraget har etableringarnas implementeringsarbete kommit att påverkas av olika omständigheter. Kritiska situationer såsom omsättning av personal på nyckelfunktioner, övergång från projektarbete till ordinarie verksamhet och omvärdering av resursättning av arbetet, har inneburit att det nationella stödets fokus har varit att ge vissa etableringar extra stöd för att skapa eller återskapa förutsättningar för att arbeta med GVI-strategin.

En grundläggande förutsättning för att GVI-strategin ska ge effekt är den strategiska ledningen och styrningen av arbetet. Projektledningens mandat i genomförandet är viktig. Ledningens kunskap och förståelse för strategin är också av avgörande betydelse. Stödet har därför i vissa fall handlat om att hjälpa projektledningen i förändringsledning.

### **3.3 Förutsättningar att ge stöd**

Inför 2024 inrättades en ny nationell stödstruktur. För att säkerställa fortsatt nationellt ändamålsenligt stöd till etableringarna har stödstrukturen och arbetsfördelningen kontinuerligt anpassats efter resursmässiga förutsättningar och etableringarnas stödbehov. En betydande förändring av Polismyndighetens personella resurs genomfördes inför 2024 genom en halvering av personalen i arbetet från två medarbetare till en.

Förmågan att identifiera behov av ökad kunskap och stöd förutsätter transparens och att information om etableringens arbete delas med det nationella stödet. Det nationella stödet gör kontinuerliga bedömningar av etableringarnas arbete genom uppföljning av data och genom olika forum och dialoger. Inspirationsdagar och fysiska möten för erfarenhetsutbyte är exempel på viktiga forum för att kunna följa etableringarnas arbete.

Under hösten har en uppföljningsmodell utvecklats som ska ligga till grund för bedömning av etableringarnas behov av stöd.

## 4. Den nationella stödstrukturen för GVI

Samverkansmyndigheternas stöd har under 2024 anpassats och strukturerats utifrån den insamlade kunskapen och erfarenheten från bland annat processutvärderingarna<sup>10</sup>. Stödstrukturen är flexibel till sin karaktär, vilket ger förutsättningar att ge riktat stöd utifrån specifika behov till enskilda funktioner. Det nationella stödet har under året bestått av olika nätverk och forum. Stödet har strukturerats för att fortsatt skapa likvärdiga förutsättningar för stöd och erfarenhetsutbyten för etableringarna. Strukturen skapar ökade förutsättningar att på nationell nivå tillvarata erfarenheter från samtliga etableringar och att öka den samlade nationella kunskapen om GVI och dess effektivitet i en svensk kontext.

### 4.1 Ett nationellt stödteam

Det nationella stödteamet har bestått av medarbetare från samverkansmyndigheterna. Teamets funktion har varit att stödja etableringarna genom det löpande arbetet med GVI. Det nationella stödteamet leds av en styrgrupp med representanter från samtliga samverkansmyndigheter.

### 4.2 GVI-nätverk för projektledare och samordnare

GVI-nätverkets uppgift är att skapa förutsättningar för kunskapsöverföring och erfarenhetsutbyte mellan etableringarnas projektledningar. Nätverken är även en viktig kanal för det nationella stödet i kommunikationen med

---

<sup>10</sup>Ivert, A. K., Mellgren, C. och Nilsson, J. (2020). *Processutvärdering Sluta skjut*. FOU 2020:3. Malmö universitet.

Ivert, A. K. och Mellgren, C. (2023). *Uppföljning av Sluta skjut, En strategi för att minska det grova våldet i Malmö*. Malmö universitet.

Hellfeldt m.fl. (2023).

Starke, M. och Larsson, A. (2023). *SLUTRAPPORT: Processutvärdering av implementeringen av Group Violence Intervention (GVI) i Göteborg*. Göteborg: Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet.

Gustafsson, N-K., Feltmann, K., Muhaba Jemal, M., Elgán T. och Gripenberg, J. (2024) *En processutvärdering av gruppvåldsintervention (GVI) i Järfälla/Upplands-Bro, Huddinge och Uppsala*. Stockholm: Rapport Nr83 STAD:s rapportserie.

etableringarna. Under mötena kan etableringarna ge varandra inspiration och diskutera utvecklingsfrågor. GVI-nätverken är myndighetsspecifika.

### **4.3 Kommunikationsgrupp**

GVI-arbetet bygger på tydlig kommunikation. Där ingår direktkommunikation med de kartlagda kriminella grupperingarna, men också kommunikation med det övriga samhället om vilka insatser som genomförs inom ramen för GVI-arbetet. En nationell kommunikationsgrupp bestående av representanter från samverkansmyndigheterna har haft i uppgift att synliggöra regeringsuppdraget och samordna den nationella kommunikationen.

Under året har bland annat en plan för Polismyndighetens interna kommunikation och kunskapshöjande insatser kring GVI-strategin tagits fram.

### **4.4 Forskarnätverk**

Forskarnätverket består av forskare från ett flertal universitet i Sverige som alla har genomfört utvärderingar av GVI-arbeten. Forskarnätverket är ett viktigt forum för det nationella stödteamet när det gäller utvärdering av GVI i Sverige, men även för stöd till etableringarnas arbete med egenuppföljning. Forskarnätverket överser även datainsamling för effekt- och processutvärderingar.

### **4.5 Nätverk för kartläggning och analysarbete**

Nätverket för etableringarnas polisiära underrättelsefunktioner arbetar med kartläggning och analys utifrån GVI-strategin. Nätverket fungerar som ett forum för kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Etableringarna får operativt stöd i kartlägnings- och analysarbetet. Exempel på stöd är genomförandet av initial händelseanalys för att kunna upprätta en lägesbild av hur stor andel av det grova våldet som kan härledas till kriminella grupperingar.



## 5. Fokus för stödet 2024 – utveckling av arbetet med att involvera lokalsamhället

En genomgående slutsats i de utvärderingar som genomförts av svenskt GVI-arbete är att samverkande myndigheter behöver involvera lokalsamhället mer och oftare än vad som kanske initialt uppfattades.<sup>11</sup> I det här avsnittet beskrivs arbetet som genomförts under 2024 med att utveckla lokalsamhällets involvering i GVI-arbetet. Med lokalsamhället menas här alla aktörer som bor eller verkar inom etableringarnas områden, eller som påverkas av etableringarnas arbete med GVI.

### 5.1 Lokalsamhällets förutsättningar

I det nationella brottsförebyggande programmet Tillsammans mot brott anges två riktlinjer för det brottsförebyggande arbetet: det ska vara kunskapsbaserat och det ska ske i samverkan.<sup>12</sup>

I denna samverkan inkluderas ofta kommun och polis som självklara aktörer, men även lokalsamhället, exempelvis civilsammanslagningar och fastighetsbolag, kan och bör vara samverkande aktörer i det brottsförebyggande arbetet. I regeringens skrivelse Barriärer mot brott framgår det bland annat att regeringen ska verka för att skapa förutsättningar för civilsammanslagningar att vara en del i det brottsförebyggande arbetet.<sup>13</sup> Lokalsamhällets aktörer kännetecknas ofta av en stor grad av flexibilitet men små resurser, medan det offentliga ofta kännetecknas av det omvända, vilket kan skapa möjligheter till samverkan.

### 5.2 Lokalsamhällets involvering i GVI

I GVI-strategin är lokalsamhället en viktig aktör. Syftet med att involvera lokalsamhället är bland annat att främja relationer och att återskapa eller stärka förtroendet för och tilltron till rättsväsendet, andra myndigheter och

---

<sup>11</sup> Se bl.a. Gustafsson m.fl. (2024), Starke och Larsson (2024), Ivert och Mellgren (2023)

<sup>12</sup> Regeringens skrivelse 2016/17:126 (2017). *Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program*. Stockholm.

<sup>13</sup> Regeringens skrivelse 2023/24:68 (2024). *Barriärer mot brott – en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk och annan brottslighet*. Stockholm

samhällsfunktioner i stort. Detta förväntas bidra till en stärkt så kallad informell social kontroll. Praktiskt genomförs det i dag på olika sätt men är tydligast när exempelvis fritidsledare, polis, fältassistenter tillsammans med personer från lokala trossamfund, föreningar och bostadsbolag medverkar som både publik och talare vid interventionen call-in.

Lokalsamhällets roll kan vara större: i USA vilar mycket på civilsamhällsaktörers förmåga att skapa legitimitet för arbetet. Samverkansmyndigheterna har därför dragit samma slutsats som utvärderare av svenska GVI-arbeten att den här delen av strategin behöver utvecklas. Lokalsamhället kan bidra till GVI-arbetets samtliga komponenter.

Arbetet under regeringsuppdraget bygger bland annat vidare på det resultat om trovärdiga budbärare<sup>14</sup> som presenterades i SBU:s rapport från 2023.<sup>15</sup> Trovärdiga budbärare är aktörer med lokal förankring och legitimitet. Genom sitt sociala nätverk och sin förmåga att skapa relationer kan de bidra i det våldsförebyggande arbetet genom att nå ut med stöd och hjälp till individer som traditionellt är svåra att nå. De agerar som mentorer och kan hjälpa individer att lämna destruktiva beteenden och i stället välja positiva livsvägar. Trovärdiga budbärare kan vara en del av ett ordinarie lokalt våldsförebyggande arbete men kan med fördel även användas i ett GVI-arbete. Utformningen behöver dock göras lokalt i den aktuella etableringen.

### **5.3 Genomförda aktiviteter för att utveckla lokalsamhällets deltagande i GVI**

- Inspirationsdagar i maj med syfte att stimulera arbetet med lokalsamhället och organisationer som verkar däri. Målgruppen var etableringarnas projektledare och andra personer som arbetar nära lokalsamhället.
- Föreläsning för forskarnätverket med Peter Simonsson, professor vid Temple University, om trovärdiga budbärare och deras förmåga att identifiera och hjälpa högriskindivider i gängmiljöer. Simonsson

---

<sup>14</sup> Trovärdiga budbärare, eller credible messengers på engelska, är personer med legitimitet och lokal förankring som arbetar uppsökande. Genom sitt sociala nätverk och förmåga att skapa relationer kan de bidra till att förebygga våld och nå ut med stöd till individer som ofta är svåra att nå.

<sup>15</sup> SBU (2023)

genomför omfattande forskning på området i bland annat Philadelphia.

- Pågående arbete i etableringen Malmö med att förstärka GVI med social respons vid våldshändelser, vilket innebär att socialtjänsten tillsammans med lokalsamhället agerar vid våldshändelser med ett tydligt brottsofferperspektiv, med fokus på den drabbade och hans anhöriga.
- Deltagande i SKR:s webinarium om civilsamhällets roll i det brottsförebyggande arbetet, med fokus på praktiska stöd som exempelvis GVI. Webbinariet anordnades inom ramen för regeringsuppdraget att utveckla samverkan med civilsamhället i det brottsförebyggande arbetet.<sup>16</sup>

---

<sup>16</sup> Regeringsbeslut 2024-06-27 Ju2024/01492

## 6. Fokus för stödet 2024 – utveckla etableringarnas egenuppföljning

I det här avsnittet beskrivs hur samverkande myndigheter har arbetat för att utveckla etableringarnas egenuppföljning av GVI-arbetet. Egenuppföljningen är en viktig del av mål- och resultatarbetet, men skapar också förutsättningar för en bra kommunikation om arbetets effekter.

### 6.1 Egenuppföljning av GVI

Ett kunskapsbaserat arbetssätt innebär att arbetet bygger på kunskap om problemets omfattning, struktur och utveckling. Det förutsätter att det finns en kartläggning och analys bakom orsaken till brottsproblemet, samt att arbetet är riktat mot orsakerna till problemet. Insatserna består om möjligt av beprövade eller utvärderade insatser som återkommande revideras utifrån uppföljning eller utvärdering.<sup>17</sup>

GVI-strategin har flera kvantitativa indikatorer som följs upp för att utvärdera insatser såsom antal samtal och möten, antal hjälp- och stödinsatser eller antal sanktioner. De insatserna är viktiga, men det behövs också en fokuserad styrning mot långsiktiga mål för arbetet med GVI för att skapa beteenden eller ageranden som följs upp kontinuerligt.

Egenuppföljning handlar också om förmågan att kommunicera resultatet eller effekten av agerandet till beslutsfattare och andra intressenter. En god kommunikation grundad i arbetets resultat skapar förutsättningar för ett långsiktigt hållbart arbete.

### 6.2 Genomförda aktiviteter för att utveckla etableringarnas egenuppföljning

- Inspirationsdagar i september med tema egenuppföljning, där innehållet fokuserade dels på systematisk uppföljning, dels på beteendeförändring genom målstyrning. Inspirationsdagarna fylldes med föreläsningar och erfarenhetsutbyte mellan etableringar, bland

---

<sup>17</sup> Brottsförebyggande rådet, Brå (2015) *Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

annat om olika sätt att kommunicera arbetet till andra intressenter såsom lokalsamhället och beslutsfattare.

- Uppföljningsdagar i november för egenuppföljning, där dagarna fokuserade på att dela erfarenheter om det lokala uppföljningsarbetet genom att etableringarna presenterade delar av sitt arbete vad det gäller metod och kommunikation.
- Forskarnätverk med inriktning mot att stödja egenuppföljning och möjliggörande av utökade effektuppföljningar och framtida forskningsstudier om enskilda GVI-komponenter.

## 7. Framtagande av stödmaterial

Samverkansmyndigheterna har sedan tidigare tagit fram ett digitalt metodstöd för implementering av GVI. I takt med att arbetet utvecklas och fler lokala och nationella anpassningar genomförs, finns det även ett behov av att uppdatera befintligt metodstöd. Det här avsnittet beskriver arbetet med att uppdatera det digitala metodstödet och att ta fram en bedömningsmodell för GVI-etableringar.

### 7.1 Revidering av metodstöd

Anpassningen av den amerikanska strategin till svenska förutsättningar behöver fortsatt utvecklas på flera plan. I rapporten har tidigare diskuterats hur lokalsamhället på bästa sätt kan bidra i en svensk kontext av GVI-införandet. I ambitionen att anpassa GVI till svenska förhållanden behöver också språk och begrepp bli mer anpassade till svenska. Det skulle ge starkare förankring i samhället och skulle förenkla kommunikations- och informationsflödet.

En revidering utifrån nya erfarenheter, tillämpningar, behov och anpassningar som tillkommit under arbetet med GVI har påbörjats. Behovet har bland annat identifierats i de processutvärderingar av GVI-arbetet som genomförts.<sup>18</sup> Målet är att ha ett uppdaterat metodstöd första halvåret 2025.

### 7.2 En ny bedömningsmodell för etableringar av GVI

En modell för bedömning av etableringarnas arbete är en viktig del i att hjälpa dem att nå så långt som möjligt i sin implementering under regeringsuppdraget. Samverkansmyndigheterna har under året tagit fram en bedömningsmodell med tillhörande indikatorer. Modellen beaktar hur etableringen arbetar strategiskt med komponenterna i GVI, samt i vilken utsträckning de har organisatoriska förutsättningar att genomföra GVI-arbetet på ett strategiskt och långsiktigt sätt. Bedömningsmodellen kommer att vara ett viktigt verktyg för regeringsuppdragets genomförande under 2025.

---

<sup>18</sup> Se bl.a. Gustafsson m.fl. (2024)

## 8. Internationellt intresse för GVI

Den svenska implementeringen av GVI är i sitt utförande unik i Europa, och samverkansmyndigheterna känner inte till några andra liknande arbeten utanför USA. Det vanligaste genomförandet av GVI är enskilda städer som väljer att implementera strategin, men att den genomförs på flera ställen simultant och med stöd från nationella aktörer är mycket ovanligt, om inte unikt i världen.

Av den anledningen, och eftersom det förekommer liknande tendenser i användningen av grovt våld i kriminella miljöer i övriga Europa, har det svenska arbetet genererat ett stort intresse från andra länder.

Samverkansmyndigheterna har under regeringsuppdragets genomförande vid flera tillfällen deltagit på internationella konferenser för att berätta om arbetet, bland annat på Europeiska unionens narkotikamyndighets konferens i Bryssel, där en pappa som förlorat sin son vid skjutvapenvåld medverkade i en film som producerades för konferensen. Pappan är engagerad i lokalt GVI-arbete i Sverige och är även talare på call-in-möten.

Myndigheterna har också tagit emot besök och intresseförfrågningar från ett flertal länder. Det som andra länder främst är intresserade av är det faktum att det svenska GVI-arbetet genomförts på flera platser samtidigt, att det har en nationell stödstruktur och att det finns en tydlig plan för utvärdering av arbetet.

Samverkansmyndigheterna har bland annat deltagit på följande konferenser under regeringsuppdragets gång:

- European Forum for Urban Securitys konferens i Bryssel i mars månad
- European Crime Prevention Networks konferens i Tallinn i april månad
- Bundeskriminalamts forskarkonferens i Wiesbaden i september månad
- Europeiska unionens narkotikamyndighets konferens i Bryssel i november månad.

Det svenska arbetet med GVI har även presenterats för aktörer från

- Danmark
- Finland
- Nederländerna
- Israel.



## 9. Utvärderingar av svenska GVI-arbeten

I regeringsuppdraget ingår uttryckligen att samverkansmyndigheterna ska redovisa information om, och om möjligt resultat av, pågående och avslutade utvärderingar av arbetet med GVI. Det här avsnittet handlar om hur utvärderingar har planerats och genomförts hittills, samt vad som är på gång under regeringsuppdragets genomförande.

### 9.1 Utvärderat sedan starten

GVI-arbetet har sedan starten skapat en gedigen grund för att på olika sätt och med olika infallsvinklar vetenskapligt följa upp effekter och resultat av arbetet. Det gäller såväl för enskilda etableringar som sammantaget för hela GVI-arbetet i Sverige. Fördelen med att processutvärderingar genomförts av flera olika lärosäten och institutioner är att det nu finns en omfattande kompetens i Sverige inom GVI, vilket även mynnat ut i ett forskarnätverk för forskare med kompetens inom GVI.

Samtliga etableringar följer en utstakad plan för utvärdering och uppföljning. Initialt innebär det att alla etableringar processutvärderats och att det finns planering för effektutvärderingar när det gäller våldsnivåerna, både på etableringsnivå och för samtliga etableringar gemensamt. Under tiden för den här delredovisningen har en slutrapport för processutvärdering av etableringarna Huddinge, Järfälla och Upplands-Bro samt Uppsala publicerats av Karolinska Institutet.<sup>19</sup>

Förutom dessa utvärderingar pågår det även arbete med att genomföra intervjustudier med individer som tagit del av GVI-budskapet, i syfte att öka kunskapen om vilka delar av GVI-strategin som har bäst påverkan på individer och på våldsnivåer.

### 9.2 Framtagande av sammanställning av all tillgänglig kunskap om hur GVI fungerar i Sverige

Samverkansmyndigheterna planerar att i samråd med forskarnätverket ta fram en sammanställning av all tillgänglig kunskap om hur GVI fungerar i

---

<sup>19</sup> Gustafsson m.fl. (2024)

Sverige. Sammanställningen kommer att tas fram under regeringsuppdragets andra år. Den planeras bli en bilaga till slutredovisningen av regeringsuppdraget.

### **9.3 Samverkan med forskarnätverk**

För att kunna genomföra en fullständig översyn och sammanställning av den kunskap om GVI i Sverige som hittills generats, har det skapats strukturer för att samverka med externa forskarnätverk. Det innebär bland annat att myndigheterna samarbetar med forskarnätverk och genomför gemensamma aktiviteter i syfte att i så stor uträkning som möjligt ha en samstämmig bild av vilken kunskap som finns om GVI i Sverige. Forskarnätverket består av forskare från ett flertal universitet i Sverige som alla har genomfört utvärderingar av GVI-arbeten.

Den samlade kunskapen är viktig för att kunna fortsätta planeringen av utvärdering och uppföljning av GVI i Sverige. Forskarnätverket involveras även vid planering av konferenser och erfarenhetsutbyten som behandlar frågor om utvärderingar och uppföljning inom ramen för regeringsuppdraget. Det är de samverkande myndigheternas övertygelse att den samlade kompetensen och de gemensamma satsningarna på forskning kring GVI och fokuserad avskräckning kommer att vara avgörande för hur Sverige kan fortsätta att arbeta förebyggande mot det grova våldet kopplat till kriminella grupperingar.

## 10. Projekt för spridning och nationellt omhändertagande av GVI med finansiering från EU

I det här avsnittet beskrivs Brås och Kriminalvårdens arbete för ytterligare spridning av GVI i Sverige, samt framtagandet av ett förslag till nationellt omhändertagande av strategin på lång sikt. Projektet har finansiering från Europeiska unionens fond för inre säkerhet (ISF) och är därför avskilt från regeringsuppdraget. Däremot omhändertas många av de slutsatser som framkommit under regeringsuppdragets gång i ISF-projektet. Projektet har en tidshorisont som sträcker sig till och med augusti 2027, det vill säga efter regeringsuppdragets slut.

Projektet tillkom med anledning av att samverkande myndigheter gemensamt identifierat dels ett behov av att sprida GVI till fler platser, dels ett behov av ett långsiktigt nationellt omhändertagande av strategin efter regeringsuppdragets slut. Vid ansökningstillfället ansåg Polismyndigheten att den inte behövde medverka i ansökan eftersom arbete med GVI bedömdes kunna genomföras med ordinarie finansiering genom anslag. Brå och Kriminalvården ansåg att det fanns behov av extern finansiering för att genomföra arbetet. Arbetet genomförs dock i samverkan mellan alla tre myndigheter i så stor utsträckning som det är möjligt.

### 10.1 Projektets innehåll

Brå och Kriminalvården har tillsammans ansökt hos ISF om stöd till projektet med namnet Spridning och nationell förvaltning av GVI i Sverige. Projektet pågår mellan den 1 september 2024 och den 31 augusti 2027.

Projektet består av två delar. Den första delen handlar om att undersöka hur kunskap som genererats i tidigare projekt med stöd från ISF, tillsammans med ett särskilt regeringsuppdrag om spridning av GVI, långsiktigt kan tillvaratas av berörda nationella myndigheter. Underlaget utgörs av vetenskapliga utvärderingar, uppföljningar och annan dokumentation av arbetet, samt nya data som samlas in av en extern utredare. Den externa utredaren ska sedan lämna rekommendationer för hur den fortsatta förvaltningen skulle kunna byggas upp. När den delen är

genomförd fortsätter arbetet med att implementera den struktur som utredningen kommer fram till, med målet att ha en hållbar förvaltning av GVI-strategin i Sverige. Implementeringsarbetet kommer att kräva beslut på olika nivåer, grundade i det förslag som genomlysningen tar fram.

Den andra delen handlar om att sprida GVI-arbetet till ytterligare platser. Det är de samverkande myndigheternas bedömning att arbetet behöver fortsätta att spridas, testas och utvecklas på fler platser i landet, inte minst med tanke på utvecklingen av grovt våld i kriminella miljöer i Sverige, där problematiken med skjutningar och sprängningar inte längre enbart är koncentrerad till stora städer.<sup>20</sup> Det finns redan tecken på synergieffekter i arbetet som ett resultat av att ett flertal städer använder liknande kartläggningsarbete och extern kommunikation, inte minst från Kriminalvårdens och Polismyndighetens sida. Idealt borde det finnas en enhetlig kartläggning av kriminella grupper på nationell nivå vilket skulle underlätta arbetet med spridning av strategin till fler platser. Under tidigare projekt och regeringsuppdrag har Brå noterat att flera kommuner uttryckt intresse för att påbörja implementering av GVI-strategin. I spridningsarbetet genomförs förstudier för varje potentiell ny implementering.

Projektet omfattar även utåtriktade aktiviteter mot EU-länder som visat intresse för arbetet. Aktiviteterna kan innebära framtagande av information om det svenska GVI-arbetet på flera språk, samt digitala och fysiska träffar.

---

<sup>20</sup> Brottsförebyggande rådet, Brå (2024). *Ökningen av skjutvapenvåld i Sverige*. Rapport 2024:7. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.



# Referenser

Braga, A., Weisburd, D. och Turchan, B. (2018). *Focused Deterrence Strategies and Crime Control. An updated systematic review and meta-analysis of empirical evidence*. Criminology & Public Policy, Vol .7:1, s. 205–250.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2024). *Ökningen av skjutvapenvåld i Sverige*. Rapport 2024:7. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2015) *Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Gustafsson, N-K., Feltmann, K., Muhaba Jemal, M., Elgán T. och Gripenberg, J. (2024) *En processutvärdering av grupp våldsintervention (GVI) i Järfälla/Upplands-Bro, Huddinge och Uppsala*. Stockholm: Rapport Nr83 STAD:s rapportserie.

Hellfeldt, K., Olsson, K., Frogner, L. och Strand, S. (2023). *Processutvärdering av GVI Örebro – en strategi för att minska och förebygga utvecklingen av grovt och dödligt våld kopplat till kriminella grupper*. Örebro universitet.

Ivert, A. K. och Mellgren, C. (2023). *Uppföljning av Sluta skjut, En strategi för att minska det grova våldet i Malmö*. Malmö universitet.

Ivert, A. K., Mellgren, C. och Nilsson, J. (2020). *Processutvärdering Sluta skjut*. FOU 2020:3. Malmö universitet.

Regeringens skrivelse 2016/17:126 (2017). *Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program*. Stockholm.

Regeringens skrivelse 2023/24:68 (2024). *Barriärer mot brott – en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk och annan brottslighet*. Stockholm.

Regeringsbeslut 2021-09-23 Ju2021/03330

Regeringsbeslut 2024-02-01 Ju2024/00221

Regeringsbeslut 2024-06-27 Ju2024/01492.

SBU. *Psykosociala insatser för att förebygga och minska gängkriminalitet bland barn och unga vuxna*. Stockholm: Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU); 2023. SBU Utvärderar 369. Available from: <https://www.sbu.se/369>

Starke, M. och Larsson, A. (2023). *SLUTRAPPORT: Processutvärdering av implementeringen av Group Violence Intervention (GVI) i Göteborg*. Göteborg: Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet.





Den grova våldsbrottsligheten i den kriminella miljön är omfattande och innebär ett stort samhällsproblem i Sverige i dag. Det grova och dödliga våldet står högt upp på den kriminalpolitiska agendan, och efterfrågan på effektiva åtgärder och initiativ som kan minska våldet och våldstrenden är stor.

Gruppvåldsintervention, GVI, är ett arbete som syftar till att förebygga det grova våldet, såsom skjutningar och sprängningar, i den kriminella miljön.

Den 1 februari 2024 gav regeringen i uppdrag till Brå, Kriminalvården och Polismyndigheten att fortsätta ge stöd till befintliga etableringar av GVI i Sverige.

Det här är delredovisningen av regeringsuppdraget, som innehåller information om arbetet under 2024.



**Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention**

Box 1386/Tegnérgatan 23, SE-111 93 STOCKHOLM

Tel +46 (0) 8 527 58 400, [registrator@bra.se](mailto:registrator@bra.se), [www.bra.se](http://www.bra.se)

urn:nbn:se:bra-1223